

VALG AF KØKKENVASK

Køkkenvasken er en helt central del af et køkken. Det er her omkring at en stor del af madlavningen og oprydningen foregår. Det er derfor vigtigt at vælge lige præcis den vask, der bedst opfylder kravene til arbejds gange.

Det er i den forbindelse værd at sætte sig ind i den udvikling, som også vasker har undergået i det moderne køkken. Væk er tidligere tiders upraktiske vaskemodeller, hvor især den klassiske runde vask med blandingsbatteriet placeret i bordpladen sprang i øjene som en vask, hvor der ikke var tænkt i meget andet end udseendet. I stedet findes der i dag et hav af forskellige modeller, som hver især forsøger at tilgodese forskellige krav og vaner til funktionalitet og udseende.

Det er faktisk ikke mere end små 60 år siden, at den traditionelle stålvaske blev opfundet. Det var G.A.L. Thorsen (Kurt Thorsens far), der trods skeptikerne og opfandt en metode til at presse en køkkenvask ud af en stålplade. Indtil da havde man brugt støbejernsvaske eller porcelænsvaske, men med opfindelsen lagde Thorsen grundstenen til de stålvaske, man kender i dag. Det er dog ikke alle stålvaske, der bliver presset ud af en stålplade. Trenden i de senere år har gået imod de enkle og stilrene løsninger også på vaskeområdet med mere eller mindre firkantede stålvaske. Disse vaske håndbukkes og svejdes sammen da det ikke er muligt at presse dem. I de senere år er der desuden dukket andre materialer op til køkkenvaske, hvilket beskrives udførligt senere i artiklen.

Vaskens form:

Når man skal vælge mellem de mange vaske på markedet, skelnes der helt basalt mellem en enkelt vask eller dobbelt vask eller vask med bakke. Argumenterne for og imod er mange, men først og fremmest afhænger det meget af dit temperament og vaner. De sidste år har enkeltvasken fået et klart salgsmæssigt overtag, hvilket nok først og fremmest skyldes, at disse falder helt i tråd med den enkle stil der hersker i dagens køkkener.

- **Enkelt vask:**

Fordele: Som oftest god plads i vasken, så der er plads til bradepanden og wokgryden. Kræver et vaskeskab på 50 eller 60 cm, hvilket giver mere plads til de andre skabe og samtidig giver et roligere udseende end et 80 cm vaskeskab med 2 x 40 cm brede låger. Meget velegnet til stilrene køkkener, da der findes en række (næsten) firkantede modeller.

Ulemper: Mindre anvendelig hvis man vil arbejde med flere ting i vasken på en gang, eksempelvis forskellige grønsager etc. Der kan købes skylleskål til nogle enkelte vaske.

- **Dobbelt vask:**

Fordele: Stor fleksibilitet da man kan arbejde med flere forskellige ting i vasken på én gang, eksempelvis at skylle grønsager i den ene vask og vaske gryder af i den anden.

Ulemper: En stor dobbeltvask kræver et vaskeskab på minimum 80 cm i bredden hvilket går ud over den samlede pladsudnyttelse i køkkenet, da man sjældent har brug for et vaskeskab der er bredere end 60 cm.

- **1½ vask:**

Der findes en såkaldt 1½ vask med en stor vask og en lille vask, som kan være i et 60 cm vaskeskab. Problemet med denne type er bare, at den "store" vask som regel bliver for lille til at kunne fungere optimalt. Der vil bl.a. være store problemer, hver gang bradepanden og de store gryder skal gøres ren, da disse ikke kan "gå ned" i vasken. At dobbeltvaske er lidt nedprioriteret i Danmark ses også ved et mindre udvalg til det stilrene køkken.

Afløbs-/opvaskebakke

Begge vasketyper fås med en integreret afløbs-/opvaskebakke. I Danmark udgør disse modeller kun en lille del af markedet, men i Sydeuropa sælges der utrolig mange. Hvad den forskel skyldes, er svært at gisne om, men vanens magt spiller nok en rolle. Grunden til at vælge en opvaskebakke er, at man derved skåner bordpladen og ikke behøver tænke så meget over at holde tingene nede i vasken. Hvis man vælger en træbordplade til køkkenet, vil en vask med afløbsbakke være en god løsning. Træ er jo som bekendt sart med hensyn til vand, så her vil det være en kæmpe fordel at kunne sætte gryder og andre ting på bakken fremfor direkte på træbordet. Det anbefales at bruge denne type vask til massiv træplader.

Firkantede vaske

Den mest populære form på køkkenvaske lige nu er uden tvivl de helt firkantede eller rektankulære vaske - som oftest fremstillet i stål. I starten fandtes de kun i en meget upraktisk udgave med helt firkantede hjørner, som er svære at komme til at gøre rent. Men efter at man fandt ud af at lave let rundede hjørner (R10 mm) og dermed en klart mere rengøringsvenlig vask, er salget eksploderet.

Blandingsbatteri/sæbedispenser

Lige gyldig hvilken vasketype man vælger, er det utrolig vigtigt at vælge hul i bordpladen fra fabrikken eller hul til blandingsbatteriet i selve vasken. Derved undgår man at montøren skal bore hul i bordpladen og dermed gøre bordpladen sårbar overfor vandgennemtrængning fra blandingsbatteriet. Endelig kan blandingsbatteri placeres i væggen med det resultat, at vasken selvfølgelig ikke skal være forsynet med et hanehul.

Ved valg af blandingsbatterier er der endnu flere ting at tage stilling til end selve vasken. Skal blandingsbatteriet have matchende overflade med den valgte vask, eller skal det være med kogende vand – eller skal det være med lys, som tænder når der åbnes for vandet.

Mange vaske er i dag forsynet med en sæbedispenser og/eller en Løft-op ventil til automatisk at åbne og lukke den kurventil (strainer), der har erstattet den traditionelle prop i bunden af vasken. Sæbedispenseren er utrolig populær til enten sulfo eller håndsæbe, så man undgår at have enten sulfoflasken eller en flydende håndsæbe stående på bordpladen. Flere vælger endog at montere 2 sæbeautomater i vasken da man så har til både sulfo og håndsæbe. For at det kan lade sig gøre, kræver det selvfølgelig at vasken er født med tilstrækkelig med hanehuller (normalt 3 stk). Desuden er de fleste vaske med 3 huller født med en exenterventil (løft-op ventil) som i givet fald skal droppes. Det er ikke helt ligetil, og for nogle producenters vedkommende kræver det, at man bestiller en anden kurventil, som er beregnet til håndbetjening, mens andre kræver et helt nyt bundventilsæt.

Valg af vaske materiale:

Vaske i stål har i mange år været det foretrukne materiale til fremstilling af vaske. I de senere år er vaske fremstillet af en blanding af knust granit og akryl imidlertid blevet meget populære. Desuden sælges der stadig en del vaske i porcelæn, hovedsagelig til landkøkkener, hvor dette materiale passer utrolig godt. Endelig kan købere af Coretop bordplader få isvejset vaske i det samme materiale.

Stål

Kvalitetsvaske i stål laves i det man kalder 18/10 stål, hvilket er en stållegering med 18% krom og 10% nikkel. Materialet danner et passivt beskyttelseslag mod rust og kan tåle meget høje varmepåvirkninger. De fås i alle prisklasser, men prisen på stålvaske afspejler også den kvalitet, som de er fremstillet i. Dels tykkelsen på stålet, men også polering af det færdige produkt. Overfladen på en kvalitets stålvaske er helt glat og er dermed let at rengøre. En stålvaske vil med tiden komme til at se lidt mat og kedelig ud og skal derfor fra tid til anden opfriskes med eksempelvis Wienerkalk eller et vedligeholdelsesprodukt fra vaskeproducenten. En stålvaske er det klassiske valg og passer godt til stort set alle bordpladematerialer.

Producenter: Blanco, Intra Juvel, Franke.

Granit

Vaske i granit er lavet af en blanding af 80% knust granit og 20% akryl, hvilket giver en slidstærk og rengøringsvenlig overflade. Denne sammensætning gør, at vasken føles behagelig og blød at røre ved, samtidig med at den er så hård, at det er endog meget svært at ridse. Granitvaskene tåler varmegrader op til ca. 280 grader og er desuden modstandsdygtige overfor vin, kaffe, frugtsaft etc. Kort sagt er den designet til at kunne modstå enhver forekommende påvirkning fra arbejdet i køkkenet. Materialet fås i flere forskellige farver alt afhængig af producent. Vær opmærksom på, at de lyse farver kræver en større vedligeholdelse end de mørke i form af grundigere skylning med vand og rengøring. Når der skal vælges farve er det vigtigt at sikre sig, at vasken passer med de øvrige materialer i køkkenet såsom køkkenlåge og bordplade. En granitvask er dyrere end en tilsvarende stålvaske. Det er dog sjældent muligt at sammenligne, da mange granitvaske ikke findes som stålvaske og omvendt. Granitvaske er for dem der godt vil prøve noget nyt og som tillaes af udseendet og af materialets praktiske egenskaber. Det er dog ikke alle bordpladematerialer, hvor en granitvask vil tage sig lige heldigt ud, eksempelvis vil en Coretop bordplade være "bedre tjent" med en stålvaske eller en vask i Coretop.

Producenter: Blanco, Franke, Intra Juvel

Porcelæn

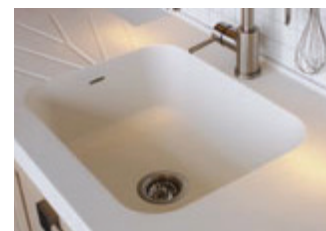
Porcelænsvaske er blevet brugt i danske køkkener gennem mange år. I dag bruges de næsten udelukkende til de klassiske landkøkkener, hvortil en porcelænsvaske passer perfekt. I modsætning til hvad man skulle tro, så er en porcelænsvaske utrolig holdbar og modstandsdygtig. Der kan være stor forskel på kvaliteten af porcelænen, da de gode porcelæns vaske, som kaldes keramisk porcelæn, er brændt ved højere varmegrader og ofte flere gange end traditionelt porcelæn. Derved opnås en stærkere overflade, som kan holde sig pæn i mange år. Den klassiske porcelænsvaske er hvid, men flere producenter tilbyder porcelænsvaske i flere forskellige farver og glans. Porcelænsvaske fås i alle prisklasser og udformninger, hvor de keramiske vaske naturligt nok vil ligge i den høje ende, mens en almindelig porcelænsvaske kan fås til priser, der ikke ligger langt fra en tilsvarende stålvaske .

Producenter: Blanco

Coretop og Corian

Ved valg af Coretop og Corian har man samtidig muligheden for at integrere en vask i samme materiale og farve, som i bordpladen. Der findes en række vaske, som er støbt i Coretop og Corian. Disse vaske kan integreres i bordpladen fuldstændig uden synlige samlinger og kanter. En integreret vask i Coretop og Corian er en utrolig flot løsning, som adskiller sig fra stort set alle andre vaskeløsninger, ved at bordplade og

vask flyder sammen og danner en helhed. Det er faktisk kun en iverjset stålvaske i et stålborde der giver den samme helhedsforneemelse.

Når man kigger på vaskenes egenskaber, er det vigtigt at skelne mellem de støbte og de håndlavede vaskes egenskaber . De støbte vaske er særdeles anvendelige som køkkenvaske især med stålbund, da de ikke suger, og fordi evt. ridser ikke kan ses, da produktet er gennemfarvet. Rent farvemæssigt vil der være visse begrænsninger, da det kun er muligt at støbe vaske i de ensfarvede udgaver. Vaske med støbt bund i lyse farver kan have en tendens til at få skjolder fra fødevarer, kaffe og the.

For alle Coretop og Corian vaske gælder det, at prisen ligger i den lidt dyrere ende. Merprisen i forhold til en tilsvarende stålvaske vil dog sagtens kunne opvejes af det elegante look, som man opnår ved at bordplade og vaske er lavet i samme materiale.

Monteringsmetode

I forbindelse med valg af køkkenvaske er det vigtigt at tage stilling til, hvordan bordpladen skal monteres i bordpladen. Indtil for ca 30 år siden blev stort set alle vaske nedfældet i bordpladen med en kant, der var hævet over bordpladens overflade. Denne metode er stadigvæk langt den billigste, men anvendes ikke særligt ofte. I stedet kan vasken integreres i bordpladen, så man undgår generende kanter, der besværliggør rengøringen og derfor er uhygiejniske.

1. Alm nedfældning/ilægning

Som nævnt ovenfor lægges vasken i bordpladen med en kant, der er hævet over bordpladen. Der skæres et hul i bordpladen svarende til vaskens omfang fratrukket 1-2 cm hele vejen rundt (ofte medfølger en skabelon til udskæringen). Herefter lægges vasken ned i silicone og spændes fast med evt. medfølgende spændebeslag. Porcelænsvaske og vaske i stål og granit kan alle ilægges efter denne metode. Porcelænsvaskene bliver faktisk altid monteret således. En forklaring på at der ikke er udviklet porcelænsvaske til andre ilægningsmetoder kan være, at disse vaske oftest anvendes i landkøkkener, hvor vasken gerne må virke rustik og dermed med en kraftig kant hævet over bordpladen.

Fordele: Billig løsning. Enkel montering. Nem udskiftning til ny vaske

Ulemper: Uhygiejnisk kant mod bordpladen, som er svær at holde ren. Når bordpladen tørres af, kan karkluden med krummer ikke føres direkte ned i vasken. Risiko for at der opstår utætheder omkring vasken.

2. Underlimning/underbygning

Der findes - alt afhængig af bordplademateriale - forskellige metoder til at underlime vasken i bordpladen. Udgangspunktet for dem alle er at montere vasken fra undersiden af bordpladen. Enten ved at fræse vasken op i bordpladen eller ved at montere den direkte under bordpladen. Denne metode er utrolig elegant, da det meste af vaskens kant er skjult under bordpladen, og samtidig får man en meget rengøringsvenlig løsning, da der ingen kanter er mellem bordpladen og selve vaskekummen. Det er kun stål- og silgranit- og Coretop vaske, der fås til underlimning.

Fordele: Niveaufri overgang mellem vask og bordplade. Rengøringsvenlig løsning. Krummer kan føres direkte ned i vasken.

Ulemper: Dyrere løsning end almindelig nedfældning. Svært at udskifte vasken hvis denne får en skade. Ved valg af en træbordplade vil der være forholdsvis meget endetræ synlig omkring den underlimerede vask (endetræ suger vand).

3. Planmontering

En planmonteret vask vil altid være monteret fra oversiden af bordpladen. Der laves en fals i bordpladen, som vaskens kant kan hvile på. Kanten på vasken ligger altså i niveau med bordpladen, så man opnår en meget rengøringsvenlig og elegant løsning. I en træbordplade vil vaskens kant dog ligge et par mm under bordpladen, da vasken ikke skal skubbes op over bordpladens overflade, når træbordpladen arbejder.

Denne vaske monteringsform tilbydes ikke af Svanes bordplade fabrik.

Fordele: Niveaufri overgang mellem vask og bordplade. Rengøringsvenlig løsning. Krummer kan føres direkte ned i vasken. Nemmere at skifte end en underlimet vask. Ved valg af en træbordplade vil der være mindre endetræ synlig omkring den underlimerede vask end tilfældet er ved den underlimerede løsning.

Ulemper: Dyrere løsning end alm ilægning. Synlig fuge ved valg af planmonteret vask i bordplader så som granit, kompositsten og beton/terrazzo. Hvis bordpladen arbejder i bredden kan der opstå revner i fugen, som beskadiger bordpladen eller skabet under samlingen.

4. Isvejsning

Hvis man vælger en stålbordplade, Corian eller Coretop bordplade har

man samtidig muligheden for at få en vask af det samme materiale isvejset i bordpladen. Løsningen bevirker at overgangen mellem vask og bordplade vil være helt usynlig. Foruden en utrolig flot løsning får man også en meget rengøringsvenlig løsning. Løsningen tiltaler nok især dem, som sværger til det enkle og stilrene look, hvor der helst ikke skal være for mange kontraster og brud på linierne i køkkenet.

Fordele: Niveaufri overgang mellem vask og bordplade. Rengøringsvenlig løsning. Krummer kan føres direkte ned i vasken. Bordplade og vask i samme materiale.

Ulemper: Dyrere løsning end alm ilægning. Stort set umuligt at udskifte vasken hvis denne får en skade.

Valg af monteringsmetode

Valget af monteringsmetode hænger nøje sammen med valget af vask, da sortimentet af vaske er forskelligt, afhængig af hvilken metode man vælger. Så når man skal finde den rigtige vask er det vigtigt at kigge efter de symboler, som vaskeproducenterne bruger for at forklare, hvilken monteringsmetode vasken er beregnet for. Derved sikrer man sig, at det er den helt rigtige vask man vælger.

Fremtiden

Det bliver utrolig spændende at følge udviklingen på markedet for køkkenvaske i de kommende år. Når man ser på udviklingen generelt i køkkenbranchen er der ingen grund til at tro, at vi har set det sidste nye materiale til fremstilling af køkkenvaske. Desuden vil vaskens form og funktion også ændre sig. Vi ser allerede i dag vaske, som er indrettet som en såkaldt multi vaskeplads, hvor man har integreret salatslynge, si, skærebrædt, rivejern og dørslag. Dermed kan de fleste af de arbejdsfunktioner, der er nødvendige for at forbedede råvarerne, klares i og omkring vasken. Vi vil helt sikkert også se en udvikling i selve udformningen af vaskene mod det mere individuelle. Allerede i dag har man muligheden for hos enkelte producenter at få håndlavet sin vask (stål og Corian) i de mål og i den udformning man måtte ønske sig. Det færdige vaskeresultat giver ofte en stor tilfredsstillelse, da man derved opnår en vask som ikke findes andre steder og som er skræddersyet til køkkenet.

Med andre ord er det disse ting, man skal tage stilling til, når man skal købe en køkkenvask:

- Form
- Materiale
- Rengøringsvenlighed
- Antal hanehuller – Tilbehør (sæbedispenser tetc.)
- Ilægningsmetode
- Pris